

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

תוכן

- א. אלו הן הפסולין המשחק בקוביא ומלוי ברבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים.....1
- ב. גולן דדבריהם כשירין לעדות אשה.....2
- ג. הדרן עלך ארבעה ראשי שנים.....3

דף כב.

א. אלו הן הפסולין המשחק בקוביא ומלוי ברבית ומפריחי יונים וסוחרי שביעית ועבדים

המלוה ברבית, פסול לעדות בבית דין¹. אחד המלוה ואחד הלוח², אם ברבית קצוצה, פסולים מן התורה, ואם ברבית מדרבנן, פסולים מדבריהם. וי"א שאינו אלא פסול מדרבנן³ ובאבן רבית אינו נפסל אלא המלוה ולא הלוח.

מדרבנן⁴ פסלו לעדות את מי שאינו עוסק ביישובו של עולם, ולפיכך משחק בקוביא, ומחמר פסול לעדות, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא הוא, או שיש לו אומנות אחרת אך אינה מספיקה לו לצורך פרנסתו, הואיל ואינו עוסק ביישובו של עולם⁵, הרי זה בחזקת שאוכל מן הקוביא שהוא אבן גזל⁶. אך אם יש לו אומנות אחרת או ממון אחר שמסתפק ממנו אינו נפסל.

¹ שו"ע ונו"כ חו"מ לד י

² אבל עדים וערב לא נפסל דלא משמע להו איסור. ש"ך ואורים שם

³ או"ת שם כב

⁴ שו"ע ונו"כ שם מז

⁵ לפעם דרש"י (סנהדרין כ"ד: ד"ה שאין) והמור ר"ל כיון שאין לו מלאכה אינו יודע כמה קשה על בני אדם המעות ומחיתם ויקל עליו להעיד שקר, א"כ כל שיש לו אומנות אחרת אפילו כל דהו אינו נפסל, וכל שאין לו מלאכה, אפילו יש לו ממון להתפרנס ממנו, הוא נפסל, והמחבר נמשך אחר שיטת הרמב"ם, שהוא משום חשש אבן גזל בלהלן. סמ"ע מ

⁶ והא סברת הרמב"ם כיון שאין חבירו מקנה לו בקנין גמור אלא ע"י שחוק והיתול בא לידו, הו"ל אבן גזל. אך אינו נפסל רק בזה, כיון שאינו אלא אבן גזל שהוא מדרבנן, אלא אם כן ביש לו הנאת הגוף מזה, משום הכי בעינן נמי שלא תהא לו אומנות אלא הוא, ואז מסתמא הוא אוכל ממעות שחוק זה, וכיון דנהנה ונתגדל במעות איסור הללו פסלוהו והשדוהו שיעיד נמי שקר, משא"כ אם אינו אוכל ממעות שחוק זה אלא מחזיק אותו בידו וחוזר ומשחק בו להעביר בו זמנו, לא אמרינן דהוא חשוד להעיד שקר. ולפי"ז אף שיש לו אומנות אחרת, כל שאותה אומנות אינה מספיקה לו לצורך פרנסתו והוצאתו, נמצא דנתפרנס ג"כ ממעות שחוק זה,

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדף היומי

מסכת ראש השנה

וכן המשחקים בבהמה חיה ועוף, ואומרים כל הקודם את חבירו או כל הנוצח את חבירו יטול בעליו שניהם, וכל כיוצא משחקי הימורים אלו, והוא שלא תהיה לו אומנות אלא שחוק זה, הרי זה פסול.

וכן פסלו מפריחי יונים פי' שמלמדים אותם להביא יונים משובך הזולת בישוב, מפני שחוקתן שגוזלים יונים של אחרים, ואע"ג שאינם ממש שייכים לאחרים שהרי לא קנאום ואינם אלא נמצאים בשובך, יש בו גזל מפני דרכי שלום, ודוקא בישוב, אבל במדבר אין להם גזל כלל והרי הם הפקר. ובוה פסול אפילו יש לו אומנות אחרת שבכלל גזל דרבנן הוא.⁷

אולם הקונה כרטיס הגרלה, או לוטו, וכן כל משחק אחר הנמכר על ידי גוף, כגון מפעל הפיס וכדומה אין בו משום משחק בקוביא, ואינו פסול לעדות.⁸

וכן פסלו סוחרי שביעית, והם בני אדם שיושבים בטלים, וכיון שבאה שביעית פושטים ידיהם ומתחילים לישא וליתן בפירות, שחוקת אלו שהם אוספים פירות שביעית ועושים בהן סחורה.

נכרי ועבד⁹, אפילו אלו המוחזקים שאינם משקרים, פסולים לעדות.¹⁰

ב. גזלן דדבריהם כשירין לעדות אשה

אשה שהלך בעלה למדינת הים¹¹, והעידו עליו שמת, אפילו עד אחד, אפילו העד עבד או שפחה או אשה או קרוב, מותרת. ואפילו עד מפי עד, או אשה

פסול הוא. ומינה נמי דאפילו אין לו אומנות כלל כל שיש לו ממון אחר ואינו מתפרנס ממעות שחוק זה, אינו נפסל. סמ"ע שם מ ולא הזכיר עוד נפקא מינה שיש, אם משחק תמיד עם הגוי בקוביא דלרמב"ם לא מיפסל דהא אין כאן איסור גזל של דבריהם, אבל להטור ורש"י מיפסל דסוף כל סוף אינו עוסק בישובו של עולם, אבל הרמ"א סתם כאן וסמך עצמו על מה שכתב לקמן בסימן ש"ע ס"ג, ע"ש שכתב דפשט המנהג דלא כרמב"ם ולית ביה גזל רק מפני שאין עוסקים בישובו של עולם, וממילא מובן כל הנפ"מ של הסמ"ע, ובפרט דאם אין לו אומנות דאפילו משחק עם גוי פסול, ע"ש. תומים מו

⁷ סמ"ע שם ל"ט

⁸ ישכיל עבדי ח"ח יו"ד ה

⁹ שו"ע ונו"כ שם י"ט

¹⁰ הרמב"ם (פ"ט מעדות ה"ד) נתן טעם דעבד פסול לעדות דכתיב (שופטים י"ט) כאשר זמם לעשות לאחיו מה אחיו בן ברית וכו'. והקשה הכס"מ וביותר האריך בו הלה"מ הא רבנן סבירא להו ב"ק דף פ"ח (ע"א) דהחובל בעבדים חייב בכלן דכתיב איש ואחיו יחדיו ועבד אחיו במצות, ופריך הנמרא אם כן עבד יהיה כשר לעדות, ומשני קל וחומר מגולן ואשה, ע"ש, ואם כן הרי מבואר דלפי דקיימא לן כרבנן עבד בכלל אחיו רק אתמעט מכח קל וחומר ועיין תומים שם כ מה שתיי.

¹¹ שו"ע ונו"כ אהע"ז י"ג

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/GBwUrGXgJmSBYBitDGM0T3>

הלכות הדרף היומי

מסכת ראש השנה

מפי אשה, או עבד או שפחה או קרוב, כשרים לעדות זו. ופסולי עדות, אם פסולים מדרבנן, כשרים לעדות זו. אבל פסולי עדות דאורייתא, מחמת עבירה¹² פסולים. ואם מסיחים לפי תומם, כשרים. וכן עובד כוכבים או ישראל מומר לעבודת כוכבים ולכל התורה כלה, אם הוא מסיח לפי תומו, נאמן.

הדרן עלך ארבעה ראשי שנים

¹² דאז ודאי משקר משא"כ עבד ט"ז שם ב וב"ש יב, ועיין ח"מ שם ט